

Projektnamn: Grön BoStad Stockholm

Programområde: Stockholm

Ärende ID: 20201070

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Visionen med Grön BoStad Stockholm är att forma sektorsövergripande samverkan inom quadruple helix med målen att skapa tillväxt i små- och mellanstora företag (SME) och att bidra aktivt till en regional koldioxidsnål ekonomi samt minskad segregation. Genom att röja hinder för SME, lyfta fram exempel, stärka processer och bygga kunskap kommer Grön BoStad påverka den enorma kraftsamlingen inom bostadssektorn och därmed bidra till en långsiktig, koldioxidsnål och hållbar stadsutveckling.

Rapporten Skillnadernas Stockholm (2015) påvisar att det kan skilja upp till 8 år i medellivslängd mellan boende i Stockholms stads olika stadsdelar beroende på hur socio-ekonomiskt utsatta de är. Skillnaderna i länet är troligtvis ännu större och växer. Samtidigt har Stockholmsregionen bättre förutsättningar än många andra delar av landet att konkurrera på en global arena. Stockholms län har hög befolkningstäthet och är landets främsta tillväxtmotor. Stockholms län är trots den oerhört starka urbaniseringen världsledande vad gäller låga koldioxidutsläpp per invånare (bortsett från konsumtion), vattenkvalité, återvinning av sopor, luftföroreningar osv. Men det finns en del kvar vad gäller introducering av ny innovativ miljöteknik. För att bli en ledande region vad gäller utveckling av grön teknik så behöver strukturer för samarbeten mellan samhälle, företag och akademien vidareutvecklas och förfinas. Plattformar för samarbete och innovation bör skapas för att länet skall kunna nå sin fulla potential vad gäller miljötekniska innovationer. (OECD, 2013)

Behovet i regionen är fler bostäder. Problemet är att nuvarande stadsbyggande inte gynnar SME tillväxt och snarare leder till ökad segregation. Byggsektorn i Sverige omfattar ca 10% av alla förvärvsarbetande i Sverige och av Sveriges ca 23 tusen bygg- och anläggningsentreprenadföretag har 99% färre än 100 anställda. Byggindustrin är en mansdominerad bransch där andelen kvinnor har legat runt 8 procent de senaste tio åren. Svenska byggsektorn har dessutom under lång tid setts som obalanserad och kritiserats för att vara konkurrensbegränsande. I 'Skärpning gubbar' (SOU 2002:115), 'Sega gubbar' (Statskontoret 2009:6) samt 'Entreprenadupphandlingar' (Konkurrensverkets rapport 2014:4) redovisas ett antal utmaningar: låga incitament till effektivisering, kompetenshöjning och utveckling, långsam förändringsbenägenhet, låga anbud, ramavtal, löpande räkningar och andra upphandlingsrelaterade faktorer, mm. Vidare har det identifierats 38 hinder för energieffektivisering av flerbostadshusbeståndet i Sverige inom sex olika områden: organisation och kunskap, regelverk, upphandling, energisystem, teknik och design samt ekonomi (Anund Vogel,

Lundqvist, Blomkvist & Arias 2016). Hela byggsektorn bör engageras; med mer miljöanpassad teknik, nya material, innovativa arbetsformer samt de boendes involvering kan vi nå en god bebyggd miljö, jämställdhet och lika möjligheter för alla boende i Stockholmsregionen.

KTH, IVL Svenska Miljöinstitutet, Sustainable innovation och Länsstyrelsen Stockholm samverkar i projektet för att röja hinder och bidra till regionens hållbara stadsutveckling, både miljömässig och social. Denna samverkan mellan parter kommer att bädda för ett projekt med insatser av olika karaktär som kan ta sig an regionens särskilda utmaningar som beskrivet i det operativa programmet. Grön BoStad Stockholm kommer att kitta, länka och överbygga de utvecklingsprojekt som redan pågår samt bilda den plattform som behövs för att sprida goda exempel på hållbar stadsutveckling till omvärlden.

Omvärd och samverkan

Stockholmsregionen står inför en historisk utmaning. Stockholms befolkning ökar och bostadsbristen är stor. Stockholms läns befolkning beräknas öka från dagens 2,2 miljoner till 2,7 miljoner år 2030 och 3,0 miljoner år 2045. I länet planeras därför 300 tusen lägenheter att byggas fram till 2030. (TMR Demografisk rapport 2014:4 Stockholms län & Huvudrapport Befolkningsprognos 2014-2023/45) Under perioden 2001-2012 permanentades (framförallt fritidshus som blev året-runt-boende) knappt 11 tusen bostäder i länet. (TMR 2013:08 Tillägg till bostadsbyggnadsplaner för kommunerna 2013-2022) Samtidigt ökar den segregationen i det befintliga bostadsbeståndet på drygt 1 miljoner bostäder. Dessutom behöver många befintliga bostäder renoveras, varav de ca 200 tusen bostäderna från miljonprogramsepoken står mest i fokus. På senare tid har också den stora mängden av nyanlända ökat trycket på bostadsmarknaden. Framförallt skenar den ekonomiska segregationen mellan boendegrupper, mellan bostadsområden och mellan kommuner. (TMR Demografisk rapport 2014:9 Segregation i Stockholms län) Nationellt engagerar bostadsfrågan lika mycket som på 1930-talet. Boverket har beräknat det nationella behovet till ca 700 tusen lägenheter fram till 2025, dvs 70 tusen lägenheter per år. Ansträngningen att öka bostadsbyggandet för att nå dessa behov riskerar att tära på kvaliteten genom att miljömässiga och sociala hållbarhetsmål sänks eller åsidosätts.

I Stockholm Green Economy Leader Report (LSE 2013) anges att bostadssektorn i länet står för 32% av energianvändningen. Även om det inte byggs så koldioxidnål som nuvarande teknik möjliggör så är koldioxidutsläppen i sektorn relativt låga på grund av fjärrvärmeomställningen på 1980-talet, kärnkraften och höga andelen biobränslen (Global utmaning 2015). Erfarenheter från länets olika utvecklingsprojekt inom hållbart samhällsbyggande har svårt att spridas och nå ut. Den expertis som finns kring miljöteknik i Stockholmsregionen anses kunna kommersialiseras och användas bredare än idag.

KTH har nyligen bildat ett Centrum för hållbart samhällsbyggande där tvärvetenskaplig kompetens samlas: arkitekter, samhällsplanerare, fastighetsekonomer, trafiksystemvetare, mark- och vatteningenjörer, geovetare, filosofer, byggingenjörer och teknikhistoriker. De utgör en unik resurs för de komplexa frågor som rör dagens hållbara samhällsbyggande och genomförde förstudien &Green Boost& 2014. IVL har en bred expertis inom hållbart samhällsbyggande, vilken innefattar naturvetenskapliga, tekniska och samhällsvetenskapliga kompetenser, och har ett nära samarbete med både privata

och offentliga aktörer. Institutet koordinerar eller medverkar i flera EU-projekt med fokus på hållbar stadsutveckling, t.ex. Cityfied och Nezer. IVL ledde 'Miljöteknik för tillväxt' under förra programperioden. Sustainable innovation (SUST) har sin bakgrund i Energimyndighetens forskningsprogram 'Energ, IT och Design' (2006-2009). Programrådet bildade ett centrum för energieffektivisering där forskningsresultat snabbare kunde omsättas i tillämpningar och nyföretagande. SUST behåller denna starka koppling mellan forskning, innovation och näringsliv. Länsstyrelsen Stockholm kommer tillsammans med KSL och Landstinget att utgå i fråga om EU-, nationella, regionala och kommunala perspektivet som ligger till grund för förstudien 'Tillväxtskapande hållbar samhällsplanering' 2014.

Genom KTH, IVL, SUST och Länsstyrelsens medverkan kommer regionens utvecklingsprojekt att kunna följas och bevakas. Ambitionen är att länka projekt som annars inte skulle känna till varandra och därmed skapa utbyten av kunskap och erfarenheter inom hållbart stadsbyggande. I de fall då projekten ses som särskilt viktiga för regionens utveckling kommer Grön BoStad Stockholm att sträva efter att etablera samarbeten. Bland de fall som redan identifierats finns till exempel Södertörnsmodellen, Fittja Peoples' Palace i Botkyrka, Grow Smarter i Stockholm och IOU Design i Södertälje.

Koppling till det lokala näringslivet

Grön BoStad Stockholm kommer att skapa tillväxt hos innovativa företag, samla stora delar av byggsektorn, locka fram relevanta SME som vill vara med (och kan bidra) i den byggboom som nu sker, engagera fler kvinnliga företagsledare och innovatörer, koppla in flera kommuner och dess kommunala bostadsbolag samt involvera forskare och studenter. Detta uppdrag ligger inte helt inom varje enskild parts nuvarande verksamhet men är samtidigt nödvändigt för samtliga parter fortsatta utveckling och regionens hållbara utveckling. Grön BoStad är en sammahållen strategisk satsning för att skapa den rumsligt balanserade utveckling i Stockholmsregionen som operativa programmet önskar. Projektet strävar efter att bryta den stuprörsmentalitet som tidvis råder inom respektive organisationer och sammanför avdelningar för samhällsbyggande, näringslivssamverkan, miljöteknik, tillväxt, klimat och energi för att kitta, länka och överbygga mellan befintliga satsningar. Exempel på dessa redan befintliga nätverk, genomförda projekt samt pågående tvärvetenskaplig, transdisciplinär och tillämpad forskning är: Stockholm Cleantech, Hållbara Järva, Innovationsplattform hållbara Stockholm, ElectricCity och Hammarby Sjöstad 2.0, Stockholm Business Region Development Högdalen, 100Gruppen, Klimatpakten, Strategisk innovationsagenda för Smarta hållbara städer, Green Boost, m.fl. Ett omfattande mobiliseringsarbete bland dessa aktörer har skett genom de förstudier som hölls 2014 samt ett antal träffar, seminarier och arbetsmöten under 2015.

Stockholm Cleantech är den organisation som bildades när projektet 'Miljöteknik för tillväxt' (ERUF 2009-2011) avslutades med ambitionen att 'vara den självklara regionala plattformen för miljöteknikföretag. Stockholm Cleantech ska fylla en viktig roll som brygga mellan företagen och exempelvis KTH, SBR, IVL eller myndigheter och utgöra en mötes- och utställningsplats för företagen. Via Stockholm Cleantech får företagen de kontakter de behöver exempelvis mot EU eller forskningsinstitutioner.' Inom regionen ökade samverkan mellan STING (Stockholm Innovation and Growth), Stockholm Business Region Development (SBRD) och Stockholm Cleantech. I sin nuvarande form har

aktörerna bakom Stockholm Cleantech stark förankring bland företag, investerare och forskare, medan den lokala förankringen är sämre. Nationellt lyckades man bättre än regionalt. Via ASSET Föreningen för svensk miljöteknik etablerade Stockholm Cleantech en plattform i regionen som fokuserade på att ta emot nationella och internationella studiebesök för att marknadsföra spetskompetens inom svensk miljöteknik.

Green Boost Stockholm undersökte under hösten 2014 förutsättningarna att skapa tillväxt hos SME genom den omfattande renoveringsprocess som Stockholms läns flerbostadshus från miljonprogramsepoken står inför. Till exempel har ett nätverk av ca 30 aktörer från alla sektorer i quadruple helix: akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället etablerats. Green Boost har också inventerat start-up och innovationssektorn på företag inom samhällsbyggande med fokus på (och ibland med bärande affärsidé) att minska koldioxidutsläpp. Därigenom har ett 30-tal SME i tidiga skeden av innovationsutveckling identifierats. Redan pågående forskning och akademiska nätverk med bäring på ombyggnad och bostadsbyggande har dessutom engagerats.

Det nätverk som initierats genom Green Boost utgörs av följande SME, företag och organisationer:

1 på miljonen, A Million Minds, Botkyrka kommun, Botkyrkabyggen, Cero, Cleantech Högdalen, Einar Mattsson, Familjebostäder i Stockholm, Fastighets AB Förvaltaren, Sundbyberg, Greenilizer Studios, Grundels, Hållbara Järva, IVL, KSL, KTH Innovation & Näringslivsamverkan, Link Arkitektur, Miklo, Mitt Alby, NCC, Open Lab, RotPartner, SABO, SigtunaHem, Skanska, Spridd Arkitekter, Carnegie/Stendörren, STING, Stockholm Business Region, Stockholm Clean Tech och Arvalla AB, Stockholmshem, Svenska Bostäder, Södertälje kommun, TelgeHovsjö.

Mål och resultat

Mål

GrönBoStad syftar till att bidra till Stockholmsregionens hållbara stadsutveckling och att stödja övergången till en CO₂-snål ekonomi genom att undanröja hinder för tillväxt av små och medelstora företag (SME). Affärsmöjligheter kommer att skapas genom att aktiviteter genomförs inom bostadssektorn i Storstockholm; inom följande områden: nyproduktion, omvandling, renovering och tillfälliga bostäder. Projektet kommer att bidra till fler demo- och testbäddar, skapa förutsättningar som gör det möjligt för företagen att delta i innovationsinriktade upphandlingar. Kommunerna och andra beställare ska utveckla sin upphandlarfunktion så att de kan ställa rätt krav för att få in ny koldioxidsnål teknik och nya miljövänliga innovativa material i våra bostäder. Vidare ska projektet skapa en arena för matchmaking med syfte att koppla samman beställare, konsulter och leverantörer samt erbjuda rådgivning och sprida kunskap till SME-företag och kommuner inom hållbar stadsutveckling. Genom att skapa förutsättningar för SMEs på en hemmamarknad skapas även förutsättningar för dem att nå ut på en exportmarknad. Grön BoStad ska skapa en plattform för att länka, kitta och överbygga existerande projekt i Stockholmsregionen.

Delprojekten Projektledning (WP1) samt Kommunikation (WP2) delprojekt mål:

- Samla och kommunicera gemensamma erfarenheter och kunskap

- Etablera en digital kanal för regelbunden informationsspridning

Testbäddar (WP 3) delprojekt mål:

- Skapa fler demo- och testbäddar där företag får möjlighet att testa och visa upp sin teknik för att skapa större trovärdighet och synlighet gentemot kunder och beställare.

Delmål:

- Utföra oberoende teknisk verifiering av 12 företags tekniker
- Stödja uppstarten av 1-2 nya testbäddar
- Samla de befintliga testbäddarna i Stockholmsregionen och sammanställa deras erbjudande gentemot företagen

Upphandling (WP 4) delprojekt mål:

- Att föra offentliga och privata beställare och SME-företag närmare varandra i syfte att öka beställarens trygghet i utveckling och upphandling, förenkla innovativa SME-företags deltagande i offentliga och privata upphandlingar och driva på innovations- och utvecklingskraften i den Svenska bygg- och renoveringsindustrin.

Delmål:

- Utveckla och etablera en metod som, med bibehållen trygghet hos beställaren, förenklar deltagandet för SME-företag i upphandlingar inom bygg- och renoveringssektorn.
- Genomföra 2- 3 innovationsupphandlingar som kommersialiserar SME-företags innovativa produkter/ system/ tjänster som kostnads- klimat- och resurseffektiviserar renoverings- och nybyggnadsprocessen.
- Deltagande av 7-15 SME-företag i de innovationsupphandlingar som projektets genomför.
- Deltagande av 5-10 kommunala bolag i de innovationsupphandlingar som projektet genomför.

Arenan (WP 5) delprojekt mål:

- Att skapa en process för dialog och kommunikation mellan aktörer inklusive en årlig återkommande konferens där aktörerna möts.
- Skapa modeller för kunskapsöverföring mellan företag och kommuner inom hållbar stadsutveckling.

Delmål:

- En kontinuerlig dialog med regionens SME, kommuner och beställare inom bostadssektorn och
- En årlig konferens/mässa etablerad som kan bidra till en hållbar bostadsutveckling i Stockholmsregionen

Kunskap (WP 6) delprojekt mål:

Identifiera potentiella utvecklingsfall/case tillsammans med kommuner i Stockholms län och bostadsbolag.

Delmål:

Inventering av forskning, SME och behov. Målet är att hitta och inventera minst 40 forskningsprojekt, minst 30 SME och minst 10 fastighetsbolag avseende deras behov. Skapa nätverk inom forskning och samhälle. Minst 80 kontakter ska tas i detta avseende.

Analys av SME. Minst 20 SME ska analyseras. Minst 15 olika workshops ska genomföras. Etablera kunskapsdialog mellan SME och forskningsprojekt. Minst 10 ska etableras.

Följeforskning (WP7) delprojekt mål:
att kontinuerligt och kritiskt granska och följa projektets övriga mål

Målgrupper

Projektets primära målgrupper är:

SME-företag med mindre än 250 anställda, som har potential att växa genom stöd inom demo, hemmamarknad eller export

Beställare som kommuner eller kommunala bostadsbolag som är i begrepp att initiera tillfälliga bostäder, ett nybyggnations-, omvandlings- eller renoveringsprojekt med höga hållbarhetsambitioner.

Projektets sekundära målgrupper är:

Facilatorer och forskare ingår som projektets resurser, vilka både kommer att lära ut och lära, samt vidareförmedla den nya kunskapen till sakägare.

Konsulter på områden där projektgruppen inte har egen kunskap stötts denna av konsulter som upphandlas i projektet.

Man har kunnat konstatera att miljötekniksektorn inkluderar många både stora och små företag med egen FoU, vilket är naturligt då företagen som inkluderas utvecklar och säljer teknik som ska vara bättre än standard. Ett flertal av de innovativa, ofta unga, företagen är också avknoppade från akademisk forskning. Det är särskilt viktigt för dessa företag att de ges tillgång till den här typen av infrastruktur för att kunna korta ned tiden från utveckling till försäljning.

Vid utformandet av testbäddarna så kommer projektet att använda sig av dialogprocesser. Dialogprocesser kan användas för att effektivt fånga upp behov och önskemål hos intressenter och öka förståelsen och acceptansen för nya åtgärder. Vidare så kan dialogprocesser stärka relevansen och kvaliteten, eftersom inriktning och resultat är tydligt förankrade hos slutanvändare och speglar de faktiska behoven i samhället. Hos kunderna kommer testbäddarna att öka intresset för och senare även användandet av ny teknik, vilket kommer att bidra till att minska miljöpåverkan och en mer hållbar stadsutveckling.

Det finns ett antal stora hinder för SME tillväxten i Sverige. Det faktum att beställaren (offentlig som privat) prioriterar köpet av en trygg och säker leverans innebär att kvalifikationskraven i upphandlingen ökar vilket försvårar för SME-företag. Företagarna (2012) "Små företag och offentlig upphandling - hur går det?". Samtidigt bekräftar Dan Sjöblom, generaldirektör Konkurrensverket vid konferensen Entreprenadrisker inom bygg och anläggning att konkurrensen inom byggbranschen i Sverige är låg. Även om branschen innehåller tusentals företag, finns det bara ett fåtal som kan ta på sig riktigt stora projekt. Konkurrensen från utländska företag är fortfarande låg och inträdesbarriärerna är höga. Enligt en intervjustudie genomförd av IVL på uppdrag av Stockholm Business Region Development ser SME-företag Sverige som en prioriterad tillväxtmarknad men ser även hinder i kapitalbrist, svårigheter att hitta rätt kompetens, samt en för låg efterfrågan på marknaden. Det är tydligt att offentliga och privata

beställare inte känner sig trygga i att handla upp SME-företag med innovativa produkter/tjänster och system vilket hämmar innovations- och utvecklingskraften bland Svenska SME-företag. Samtidigt pekar Konkurrensverkets forskningsrapport 'Entreprenadupphandlingar' ut hur privata och offentliga beställare kan främja effektivitet och innovation i sina byggprojekt genom att välja lämpliga upphandlingsstrategier som möjliggör en situationsanpassad balans mellan samarbete och konkurrens. På detta sätt har professionella beställare möjlighet att påverka branschens utveckling.

Det finns idag tekniska lösningar och forskning kring hållbar teknik som kan användas för att närma oss klimatmålen men de har svårt att nå ut i praktisk tillämpning. Det behövs en ökad kommunikation mellan de parter som är inblandade i såväl nyproduktion, renovering, omvandling som tillfälliga bostäder. Alla delar i byggkedjan behöver involveras för att nå minskade koldioxidutsläpp. Det handlar bland annat om planerare, upphandlare, företag och forskare. Offentlig och privat sektor behöver kommunicera mer aktivt med varandra. Stockholmsregionen har därför behov av en arena där de olika sektorerna möts för lärande och kontaktskapande.

Förväntat resultat vid projektavslut

Projektet planeras för 5 år men finansiering söks för 3 år.

Grön BoStad kommer efter 5 år att resultera i:

- 50 antal nya arbetstillfällen hos samarbetande SME-företag
- 75 antal samarbetande SME-företag
- 150 antal medverkande SME-företag
- 20 antal företag som deltagit i någon testbädd
- 15 antal SME-företag som deltagit i upphandlingar
- 10 kommunala bostadsbolag som deltagit i upphandlingar
- 10 antal kvinnor och/eller kvinnligt ledda SME-företag som engagerats
- 10 antal engagerade SME som leds av personer med utländsk bakgrund
- 5 antal grupper ur civilsamhället som involverats i delprojekt

Dessutom kommer varje delprojekt (WP) att ha ett eget prioriterat mål enligt följande:

Projektledning (WP 1) effektmål/uppföljning på kort sikt

- minst 2 fallstudier med dokumenterad metod som uppvisar CO2-minskning och minskad segregation

Kommunikation (WP 2) effektmål/uppföljning på kort sikt

- en etablerad kommunikationskanal till SME och bostadssektorn

Testbäddar (WP 3) effektmål/uppföljning på kort sikt

- 1-2 nya testbäddar med koldioxidsnål teknik startade

Upphandling (WP 4) effektmål/uppföljning på kort sikt

- fler SME-företag har kommit in i offentlig och privat upphandling

Arena (WP 5) effektmål/uppföljning på kort sikt

- en årlig konferens/mässa etablerad som kan bidra till en hållbar bostadsutveckling i Stockholmsregionen

Kunskap (WP 6) effektmål/uppföljning på kort sikt

- minst 20 SME ska analyseras och minst 15 olika SME-workshops ska genomföras

Grön BoStad kommer att sträva efter jämställdhet, lika möjligheter och ickediskriminering inom alla delprojekt för att nå en bättre miljö och hållbar stadsutveckling. Samhällsbyggnadsbranschen i synnerhet men också samhället i stort behöver förstå behovet av att involvera fler i utformandet, byggandet och användningen av den fysiska miljön. Forskare som Carina Listerborn, Katja Grillner, Irena Molina och Catharina Thörn har visat på vikten av ett kritiskt förhållningssätt till och inkluderande design av våra bostäder. Projektledningen för Grön BoStad kommer att involvera forskare och starka forskningsmiljöer kring bostadsfrågor som till exempel CRUSH, SiRen och Architecture in Effect för att skapa metoder som aktivt använder sig av horisontella kriterier.

CRUSH sammanför fem stora forskningsmiljöer för urban- och bostadsforskning i Sverige till en stark forskningsmiljö som kritiskt engagerar sig i frågor om hållbar stadsutveckling generellt, och med specifikt fokus på den akuta bostadskrisen. CRUSH antar att hållbara insatser inte kan vara universella och att de får olika betydelser för olika sociala grupper, samt att dessa betydelser kan komma i konflikt med varandra. Sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarhetsperspektiv var initialt inte avsett som en illustration av en harmonisk triad utan en framställning av motstridiga intressen och potentiella konflikter. Definitioner och begrepp av hållbarhet är del av processer av emancipation eller exkludering och förutsätter därför en förståelse av jämlikhet och rättvisa. Om inte, så blir hållbar utveckling ett tomt begrepp, som döljer specifika intressen och privilegier. Utifrån denna förförståelse kommer CRUSH att undersöka i vilken grad bostadsmarknaden idag är på väg mot ett dysfunktionellt tillstånd, och vilka insatser som kan göras för att förhindra en sådan utveckling. Bostadsfrågan utgör kärnan för nya ekologiska och klimatsmarta lösningar, social rättvisa och hälsa, och är central för urban ekonomisk utveckling.. (CRUSH, Formas stark forskningsmiljö)

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer: 75 organisationer

Syssestänningssökning i företag som får stöd: 50 heltidstjänster

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd: 150 företag

Organisation och genomförande

Projektorganisation

KTH är projektägare och stödmottagare. Delprojektledare (WP-ledare) är samverkansparter. Övriga parter är medfinansierare. Samarbetande organisationer är

SME som deltar med egen tid och följs på orgnr-nivå. Deltagande företag är SME som deltar vid enstaka tillfällen och registreras på orgnr-nivå.

Grön BoStad är bygger på en medfinansieringsmodell som växlar upp redan pågående och finansierade projekt inom samhällsbyggnadssektorn på framförallt KTH, IVL och SUST med ERUF-medel. På så sätt kan de pågående projekten nå längre och sättas i ett större sammanhang än med ordinarie finansiering. Nyttan av de pågående projekten är att kunskap, nätverk, projektformer redan är formade. De ERUF-medel som beviljas kommer också att ha kortare startsträcka och nå längre med denna modell genom att de aktiviteter som finansieras tar sitt avstamp i redan pågående processer. Medfinansieringsmodellen kräver stora, stabila och erfarna aktörer som dels har en stor portfölj av redan finansierade projekt att välja ifrån och dels har en stabil utveckling för att kunna förvalta resultaten efter projektets slut. KTH, IVL, SUST och Länsstyrelsen fyller alla dessa kriterier.

Exempel på medfinansieringsprojekt är Vinnova Utmaningsdriven innovation - Steg 2, Samverkansprojekt 2016 (vår) En snabbare och mer kostnadseffektiv renovering av miljonprogrammets fastighetsbestånd och Formas stark forskningsmiljö Upphandling för ett hållbart och innovativt samhällsbyggande (se också bilaga Bil 1_4B Medfinansiering Vinnova Ansökan, Bil 1_6C Medfinansiering Formas ProcSibe och Bil 1_6B Medfinansiering projekt). En annan effekt av medfinansieringsmodellen är att många redan existerande nätverk engageras. Till exempel finns följande kommuner och/eller dess kommunala bostadsbolag representerade i medfinansierande projekt: Sundbyberg, Solna, Nynäshamn, Stockholm, Södertälje, Nacka, Täby, Upplands Väsby, Botkyrka och Värmdö.

Grön BoStad är organiserat kring KITTA: projektledning och kommunikation, LÄNKA: en kärna av verktyg (testbäddar, upphandling och arenan) för att hjälpa SME och beställare inom bostadssektorn att bidra till en koldioxidsnål ekonomi i regionen samt ÖVERBRYGGA: kunskap och följeforskning för att kritiskt granska och dokumentera verksamheten. Delprojektstrukturen följer denna logik.

Delprojekt inom KITTA: Projektledning (WP1) och Kommunikation (WP2) styr, samlar och samordnar de övriga delprojekten med hjälp av tre arbetsgrupper: Styrgrupp, Projektgrupp och Referensgrupp. Dessa grupper möts regelbundet under projektiden.

Delprojekt inom LÄNKA:

Testbäddar (WP3) leds av IVL och består av tre olika delar: 1) ett forum för befintliga testbäddar, 2) ett stöd för kommuner som själva vill starta en testbädd och 3) en möjlighet för företag att få teknik verifierad av en oberoende aktör.

Upphandling (WP4) leds av SUST och har den övergripande målsättningen att föra offentliga och privata beställare och SME-företag närmare varandra i syfte att öka beställarens trygghet i utveckling och upphandling, förenkla innovativa SME-företags deltagande i offentliga och privata upphandlingar och driva på innovations- och utvecklingskraften i den Svenska bygg- och renoveringsindustrin.

Arenan (WP5) leds av Länsstyrelsen och har målet att skapa en process för dialog och kommunikation mellan aktörer inklusive en årlig återkommande konferens där aktörerna möts. Arenan är inte endast ett event utan även mobilisering, förankring och spridning av koldioxidsnålt byggande och renovering i Stockholmsregionen.

Delprojekt inom ÖVERBRYGGA:

Kunskap (WP6) leds av KTH och handlar om att, dels kvalitetssäkra de innovationer och processer som olika SME för till marknaden, dels tillföra kunskap som finns olika forskningsprojekt på KTH till relevanta SME och andra delprojekt inom projektet. Följeforskning (WP7) kommer att handlas upp och kritiska granska verksamheten.

Arbetsätt

Projektets primära målgrupper SME-företag och beställare bjuds in/kommer till Grön BoStad genom de nätverk och kontaktytor som redan finns (till exempel Stockholm Clean Tech, Green Boost, KTH Näringslivssamverkan, medfinansierande projekt som ProcSIBE och ISSUE, STING, Sveriges byggindustrier, mm). Dessa kontaktytor och nätverk kommer att växa under projektets gång. Projektgruppen (1.2) diskuterar därefter hur och var i projektet SME eller beställare först ska delta utifrån SME behov och förmedlar kontakten med respektive samverkanspart. Till exempel kan en SME med redan prövad teknik som haft svårt att få visa upp sin produkt eller tjänst i projekt och kan ha behov av en testbädd. Projektledningen i delprojekt Testbäddar (3.0) tar emot SME-företaget och matchar det mot rätt miljö i Stockholmsregionen. I detta exempel kan företaget få delta i en ny testbädd som ska byggas upp. Efter en tid när resultat finns får också SME-företaget möjligheten att visa upp och presentera sin produkt för beställare i Arenan (5.1) och eventuellt på den årliga Arenan (5.4).

Ett annat exempel kan vara en beställare som har som målsättning att bidra till en koldioxidsnål ekonomi genom att bli bättre på upphandlingar. Delprojekt Upphandling kan ta emot (4.0) beställaren och slussa vidare till rätt aktiviteter/steg i upphandlingsprocessen. Kanske denna beställare är ett kommunalt bostadsbolag som kan delta i en innovationsupphandling som de annars inte skulle orka med (4.3). I just denna upphandling kanske en produkt eller tjänst från ett SME-företag blir upphandlat och växer genom en större hemmamarknad. Kommunen i sin tur kan sprida sina erfarenheter på Arenans workshopserie (5.3) där nya potentiella målgrupper kan nås.

Grön BoStad bygger på att redan pågående projekt involveras. Fallstudier har bättre förutsättningar än andra att bidra till projektets mål och kan följas närmare och stödjas med fler insatser. Exempel är:

1. Innovationsplattform hållbara STHLM är ett tre-årigt projekt med stöd från VINNOVA som syftar till att skala upp och systematisera lärandet från innovativa stadsutvecklingsprojekt, tydliggöra innovationsprocesser såväl inom stadens organisation som mellan staden och externa samverkansparter samt att stärka tvärssektoriell samverkan. Projektet består av tre dynamiskt länkade arbetspaket (förstå, förankra, förverkliga) där ett av arbetspaketen, förankra, fokuserar på att utveckla samspel och stöd för att öka lärandet mellan kunskapsintensiva och tvärgående nätverk.
2. Patrik Derk är stadsdelsdirektör i Rinkeby-Kista i Stockholm och var tidigare VD för kommunala bostadsbolaget TelgeHovsjö i Södertälje. Där ledde han en omvandling av ett miljonprogramsområde med ca 6000 boende, dåligt rykte och svaga förutsättningar. Modellen han utvecklat bygger på att varje fysisk

investering också ska ha en social verkan. Nu är han intresserad av att ta sig an trångboddheten och svårigheterna med att tillmötesgå behovet av tillfälliga bostäder på Norra Järva i Stockholms stad. Brön BoStad kommer att kunna bidra med flera nycklar i denna strävan.

3. **¿MÖTESPLATSER I DET OFFENTLIGA RUMMET¿** Många av de förorter som ingår i miljonprogrammet saknar en social och fysiskt infrastruktur i det offentliga rummet som kan utgöra tillgängliga och attraktiva mötesplatser. I syfte att bidra till en lösning på detta samhällsproblem arbetar stiftelsen IoU Design, Södertäljes Samhällbyggnadskontor, Konstfack, Carl Malmsten MöbeldesignSkola (LiU) samt Coompanion, Samordningsförbundet i Södertälje och det kommunala bolaget Telje Tillväxt om ett helt nytt och unikt projekt. Utgångspunkten i processen är en inkluderande designprocess i utformningen av såväl fysiska och digitala produkter som sk områdesföretag. I projektet vill vi utveckla ett lokalt förankrat koncept med lokal produktion, marknadsföring, distribution och försäljning av väldesignade mötesplatser i det offentliga rummet med fokus på miljonprogrammen.